

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.

За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 12 круна, на по год. 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.

Преплата се прима само у годишњим и полугодишњим rokovима.

Поједили број 20 хел.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата се шаље поштом са самоукупном, само и неопредмедино администрацији „Глас Црногорца“ на Цетињу, а коме је наручије, г. Перу Рамачковићу, К. Ц. агенту у Котор. Донеси се ишау Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цера по 4 хелера за први пут, а за сваки даљи пут по 2 хелера.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— У понедељник, 19. ов мј., Његово Кр. Височанство Књаз Господар отпутовао је у Никшић, да присуствује овогодишњем војничком маневру. У пратњи Њ. Кр. Височанства налазе се: министар војни г. војвода И. Пламенац, министар иностраних дјела, г. војвода Г. Вуковић и министар фивансија, г. Л. Мијусковић.

— Њ. Преузвишеност, изванредни посланик и опуномоћени министар Порте Отоманске на нашем Двору г. А. Февзи-папа, г. барон Кун, аустријски министар резидент на Цетињу и г. гроф Серсеј, француски министар резидент на Цетињу, који су позвати да присуствују војничком маневру, отпутовали су такође у прошли понедељник у Никшић.

— Маневру ће присуствовати за све вријеме руски војни аташе, г. Потапов.

ЦЕТИЊЕ, 23 септембра.

Русија и Инглеска.

Послије закључка мира у Портсмуту, инглеска је штампа почела и сувише да проповиједа љубав и пријатељство према Русији. У томе смислу почео је највише „Daily Telegraph“ да пише и доказује, како би Инглеска могла подржати Русију у њеној политици на Ближем Истоку, а одмах за њим „Spectator“ довио је врло занимљив чланак о „Спораазуму с Русијом“.

„Новоје Времја“ одговарајући на тај чланак пише, између осталог, да се и само осјећање човјеково мора узмутити при помисли о спораазуму с оном Великом Британијом, која је течајем потоњег рата толико зла проузороковала Русији, и да би, полазећи с тога гледишта, требало на „Спектаторов“ чланак одговорити категоричким отказом.

Али се политика не руководи увијек осјећањем, — она ваља да стоји више тродутних утисака; она ваља да умије окретати листове у великој књиви свјетске историје и да на вријеме увикно: „сад се отпочије нова, још незапочета страница нашега живота; нека се и оно што нам је погодно и оно што нам је непогодно на тој страници испише!“

Портсмутски је мир један од таквих тренутака — он је свео коначан рачун. Послије њега не може да се не отпочије „Глава друга“. Покушајмо, дакле, пише даље „Новоје Времја“, да видимо, какав би план најподеснији био за ту другу главу.

„Spectator“ нуди Русији доста: Цариград. — То је заиста царски дар. Тијем би се испунили планови Катарине II и чувени „тестамент“ Петра Великога. Уадило би се крст на Аја-Софији и повратио би се онај свештеник, који је 29 маја 1453. год. са Часним Даровима у рукама умакао у црквени зид, који се пред њим распукао.

Штета само, што тај царски дар, што га „Spectator“ нуди, има једну ману; по старом обичају инглеских дипломата, они нуде Русији оно, што Инглеској не припада, а

за то би тражили, да се Русија у Средњој Азији, по путу к Индији, одрече од таквијех права, која у руским рукама имају велики и стварни политички значај. Русија би ту одиграла улогу, коју је одиграла Француска у мароканском питању: Француска се одрела од својих права у Мисиру, а за то је добила Мароко, у којему Инглеска није могла остварити никаквих претензија, а Француска је доведена до крупног неспоразума с Њемачком.

Представимо себи да Русија и увие Византију Друге државе одмах би тражило компенсацију, и то компенсацију огромну. Француска и Италија могло би, може бити, добити ту компенсацију у таквим земљама, гдје нијесу ни Руси, ни њихови природни савезници Словени заинтересовани, али би Аустрија без сумње „ради равнотеже“ потражила Солун. Би ли Русија тијем погубила Србе и одржала их од два мора, а само ради спораазума с Инглеском? Па и Њемачка не би, без сумње, гледала скривених руку Русе на Дарданелима, што би увијек рачунала као пријетњу својој мало-азијској трговини.

„Новоје Времја“ сматра тај дар „Spectator-а“ као врло опасан. Више пута је писано о томе, да је Њемачка својим интригама много припомогла, да се дође до рата између Русје и Јапана, вјешто потичући прву, да што брже приступи оставијешу своје политике на Далеком Истоку. Чланак „Spectator-а“ наликкује на то, као да жели створити за Русију авантуру на Ближем Истоку, која би изазвала нове још озбиљније сукобе.

Спораазум између Русије и Инглеске могао би се, по мишљењу поменутог руског листа, постићи о мање „жртва“ од стране Инглеске и о мање „компенсација“ од стране Русије. Скромни почетак за такав спораазум могао би заиста бити постављен баш на Дарданелима, али не у ономе опасном смислу, који предлаже „Spectator“ — Русији није потребит Цариград, њој је потребит само слободан пролазак кроз Босфор и Дарданеле...

РУСКО-ФРАНЦУСКИ САВЕЗ.

Француски лист „Journal“ довио је занимљив чланак г. Ханото а, у коме се претреса питање о руско-француском савезу и вјазе г. Вите а једном париском новинару. Бишти министар спољних послова опажа, да је руски пуномоћник у томе разговору отворено изложио тугаљиво питање о руско-француским и руско-њемачким односима.

Суштина те изјаве г. Вите а састајала се у томе, да се је Њемачка течајем читавог руско-јапанског рата држала више него коректно, а међутим да је Русија изненађена била држањем једнога дијела француске штампе. Према томе руско-француске симпатије остале су исте као што су и биле, док су симпатије руско-њемачке повећане и у резултату добила се је сразмјера неповољнија за Француску, него што је прије била.

Г. Ханото говори, да би француско јавно мњење хтјело знати: какав је баш прави значај те изјаве?

Је ли то просто акт учтивости, или се тијем обиљежава преокрет у руској политици и каква год нова политичка идеја? Говорећи јасније: да ли се Русија спрема, да ослаби везе, које су је везивале с Француском и да ступи у какав год споразум с Њемачком?

За такав чин требало би имати и узрока од безусловне и првостепене важности, а међутим, по мишљењу бившега француског министра, таквијех узрока нема.

Истина, писање социјалистичке и ултра радикалне француске штампе није могло бити пријатно Русији, али пошто често пута има и државници, који немају довољно такта у својим поступцима, то се још мање може то тражити од неогворнијех представника социјалистичке штампе. Осим тога, често пута бива, да је много опаснији онај сусјед, који са неким учтивим, али и преувривим, осмјојком ћути о отвореним ранама свога сусједа, него онај његов друг, прави друг, који болује заједно с болесником и виче за то, што љуби. Истина је, да је Њемачка држала себе коректно, али, каже даље г. Ханото, истина је и то, да су берлинско телеграфско честитке већ давно у пословицу ушле. Оне су и топло, и срдечно и цифрасте, али је главно то, да се појављују увијек онда, кад то ъемачки интереси захтијевају, и извуктака из тога правила бива врло мало. Као год што се може рећи, да се је званична Њемачка држала коректно, тако се исто може рећи да се је званична Француска држала коректно, а граја ултра лијево француске штампе није могла непријатније изненадити Русију, него што су је изненађивала и дирала писања и. пр. Simplicissimus-а. Сравнивати се могу само једнако важећи политички елементи, а обратна и унакрсна срањења чинити се не могу.

Просуђујући све то, „Новоје Времја“ изводи закључак, да француски руски савез није какав пријатни и лабави облик пријатељства, који може страдати од напада социјалистичких листова или од макар чиих личних симпатија. Тај савез је основ чатаве јевропске политике, јер се јевропска питања не могу рјешавати ни у Муздену, ни у Вашингтону, ни у Африци, него у границама старе Јевропе. Све, дакле, док постоји Германство у центру Јевропе — политичка равнотежа може бити одржана помоћу двојног савеза и никако другаче. Само тај савез даје и Русији и Француској самосталност у раду, коју би морала једна и друга изгубити, чим би се стале повлачити за другим ма каквим политичким комбинацијама.

Према томе, разумије се, Русија ће остати вјерна најљепшем зајету Александра III, и ни један од његовијех сарадника неће подићи руку на француско руски савез.

НОВА ЈЕВРОПА.

Париски „Journal“ довио је ових једна чланак, у коме вноси занимљиве погледе ъемачког научењака, професора Вилхелма Ферстера на сувремену Јевропу.

Док дипломатија, говори Ферстер, буде радила као што ради, непрестано ће се понављати сукоби између народа, који тако штетно утичу на ток међународног

живота. Треба се подићи изнад тих заједничких и обухватити погледом најширији хоризонт будућности, у коме национални антагонизам ишчезава у солидарности људских удружења и у њиховом заједничком труду на корист општих интереса човјечанства. Треба у Јевропи организовати друге Савезне Државе, као што су оне у Америци, и избјећи велике народне агломерације у корист ограничених народних удружења, јер би се тако лакше сукоби избјегли.

Разлика у облику управе не може служити као препрека за то тијесно удружење народа, којему тежи цивилизација. Међусобни односи између народа, ширећи се све више, природно стварају битне елементе наше међународног живота. Рад нација све се више шири изван граница, које је одредила географија, те постаје више заједнички, унифицира се. С умножењем гвоздених путова, пошта, телеграфа и телефона, владе су дошле до читавог низа разних конвенција, које ће, може бити, послужити као језгро за будуће опште јевропско законодавство. У сваком случају има доста економских разлога, да се оствари идеја царинског парламента, који ће бити један међународни центар прве важности. Од тога треба почети. За тијем, прелазећи од питања на питање, могу се по мало ријешити и друге задаће нашег материјалног живота.

Ово идеје не могу се узети као утопија. Појаве концентрације опажају се свуда, а као примјер за то служи нам Америка. Истина, оно што носи на себи обилежје егонизма, јер не тежи к општем добру, него к погодностима појединца, али то је тек прва фаза. Нема сумње, да ћемо, познајући се међусобно, доћи с временом до опште концентрације на основу хуманитарности. Као најбоље средство за то служи образовање, у коме се садржи суштина човјечанства. Образовање ће послужити као основ за организовање нове политичко-социјалне Јевропе. Ако су поједине земље раздијелене границама, образовање ће их приближити, али само такво образовање, које је надахнуто осјећањем правичности и љубави к човјечанству. У основици тога образовања мора бити правда, јер је наука једини извор за стварно ријешење свијех задаћа.

По себи се разумије, да се при остварењу ове идеје сливања свијех јевропских народа у један тијесни савез мора поступати врло опрезно према историјским традицијама и националној прошлости. У принципу мора бити у потпуности очувано начело аутономије. Не можемо се бојати, да ће од тога пострадати независност постојећих коалиција. Ако је истина то, да се морални углед личности подиже у породичном животу, онда је, с друге стране, истина и то, да се идеални породични живот подиже од груписања најприје у општине, па у области, и најпослије у народ. Сваки народ може се узети као велика породица, и, тежећи к удружењу у неки виши облик организације, давашњи народи наћи ће у томе за себе, како с тачке економске, тако и интелектуалне, оне исте погодности, које су некада нашле поједине општине, групишући се у вишу цијелину — област и народ. Таква еволуција не само да не уништава коријен слободе, него, напротив, може се тврдити, да слобода отуда и проистиче.

При таквим условима сигурност народа биће потпуно зајемчена, јер ће они бити међу собом солидарни.

Да узмемо као примјер данашњу Француску и Њемачку. Међу њима постоји јавно непријатељство, али се за то непријатељство може рећи, да постоји више међу владама те двије земље, него међу народом. Узрок томе налази се у економском развоју Њемачке и јачању њене флоте. Њемачка застава леприша се по свима морима и обалама, а то опет јако дира Инглеску.

Може се мислити, да ће се Русија сада, по свршетку рата, одмах заузети око реорганизације своје унутрашње управе, а кад збаци са себе терет прошлости, биће јој потреба, да умири своје народе. Почетак ће бити без сумње с Пољске, и врло је могуће, да ће се у Русији догодити оно, што и у Аустро-Мађарској, у којој се пољски елемент користи неком независношћу и служи за равнотежу међу Чесима и Њемцима. Ако се тако почне преуређивати пољски крај, онда ће пруска влада

претрцјети потпун пораз у своје покушају да насилно асимилирају пруску Пољску, која ће наћи јак ослонац у другим својим двама дјеловима. То ће бити почетак територијалног уједињења, које може уништити непријатељство, које је поклекло ушљед освајања.

Тако ће се и Чеси слити с другим Словенима, а устријски Немци и Маџари осјетиће природну тежњу к Њемачкој. Организација таквих аутономних основа, које су везане с једним општим центром, рашириће се без сумње и на Балкански полуострв. Такво стање ствари ићи ће у прилог и Русији и Њемачкој, јер ако словенски елементи отиђу к Русији, њемачки ће поћи к Њемачкој, имајући сваки свој центар организације.

Тако исто Њемачка може дати особито уређење Елзасу. Под братским утицајем Француске, Елзас ће успоставити своје прекинуте везе и тијем затрпати проваду, која је настала између Француске и Њемачке. Доћи ће вријеме, и ако можда не брзо, кад ће нестати Вогеза као границе... Па и свијех граница тецајем времена мора нестати... То је идеја Њемачког научењака.

ПОЛИТИЧКЕ ВИЈЕСТИ.

Инглеско-јапански уговор Овијек дана објављен је и у Лондону и у Токију садржај инглеско-јапанског савезног уговора.

У том уговору, који обухвата осам чланака, истиче се најприје његова сврха, која се састоји у томе, да се чува мир у источној Азији и Индији, као и заједнички интереси свијех држава у Кини, поштујући у исто вријеме независност и интегритет китајског царства и начело једнаких трговачких права за све државе; најпослије, да се штито особито територијална права Велике Британије и Јапана у источној Азији, а бране посебни интереси објаву асмаља у овоме дијелу свијета. Уговор гласи:

Чланак 1. Чим буду угрожена права, а особито прецизирана интереси објаву земља, обавезује се оба народа, да ће одмах безобзирно ступити у везу и ејединити се, како би се посавјетовали о потребним мјерама, што би се имале предузети у заштиту споменутих права и интереса.

Чл. 2. Ако је ушљед непровођеног напала или ушљед агресивног корака, предузетог од једне или више држава, приморана једна или друга уговарајућа странка латити се оружја, да одбрани своја права и интересе, друга је обавезана притећи свом савезнику неодложно у помоћ, те водити заједнички с њим рат и споразумно с њим заједнички склопити мир.

Чл. 3. С обзиром на то, што Јапан има посебна политичка, војничка и економска права у Кореји, признаје Велика Британија права Јапана, да може предузети све мјере, које му се буду чиниле потребним за управу, контролу и заштиту Кореје, као и очување и унапређивање својих интереса у томе царству — уз претпоставку, наравно, да те мјере не консолидирају с начелом равноправности свијех држава у погледу трговачком.

Чл. 4. Јапан признаје право Велике Британије, да може предузети близу индијске границе мјере, које буде сматрала потребним за очување свог индијског посједа.

ЛИСТАК.

ИДЕЈА НАЦИОНАЛИЗМА.

Још у почетку четрдесетих година прошлога вијека министар просвјете у Пијемонту позвао је из Јужне Италије младог научењака Манџини, да заузме катедру међународног права на туринском универзитету. Нови професор отпочео је своја предавања бесједом, која је била посвећена *национализму, као основи међународног права*. Ова бесједна произвела је фурор и изазвала читав дипломатски инцидент. Аустријски посланик на туринском двору уложио је жесток протест против страшне опасности, која пријети миру и политичкој равнотежи Јевропе од те „лажне науке“, коју један новајлија по међународном праву, што му је и универзитет врата отворио, проповиједат италијанској младежи! Отпочело се је живо преписивање међу туринским и бечким двором, које је младог професору — доцније депутату, сенатору и министру иностраних дјела — донијела велику славу и популарност.

Овом лекцијом Манџини је положио основ националистичкој доктрини у филозофском међународном праву.

На тридесет година доцније Блаунчли, који је био позват из Цириха у Минхен, да чита лекције по свијем гранама државноправних наука, истакао се у баварској пријестоници јавним предавањем о *националној склопи савремених држава*. У томе предавању изнио је ове напоре: „У сва

Чл. 5. Обје се уговарајуће стране обавезују, да неће без предходног међусобног одобрења склопити посебан споразум с којом другом државом, који би био ва штету циљева истакнутих у уводу овога уговора.

Чл. 6. С обзиром на руско-јапански рат, обавезује се Велика Британија, да ће се држати строге неутралности, те да ће Јапану притећи у помоћ, ако на њ навали друга која држава.

Чл. 7. Условне под којима се даје војничка помоћ, устан више војне и поморске власти са обје стране, које ће од времена до времена слободно о томе вијеђати.

Чл. 8. Уговор се склапа на десет година, али се може поништити у свако доба откаком годину дана унапријед.

Министар Ландеуин и јапански посланик Хајаши потписали су овај уговор две 20 јула у Лондону.

Инглеска и Китај. Инглески листови доносе вијест, да је китајски управитељ Тибета послао у Пекинг нови трактат, који је закључио с инглеско-индијском владом. Тај се трактат састоји из ових тачака:

1. Инглеска признаје и потврђује вховна права Китаја на Тибет;

2. Инглеска престаје, да се унапријед не мијеша ни у какве послове, који се односе на администрацију Тибета, као и да се одрече од сваког удлијетања ма у какве унутрашње послове речене државе;

3. Китај се обавезује, да ни једној држави никаквих права не даје у предјелима тибетског земљишта;

4. Китај се обавезује, да, ако не остане вјеран тој обавези, даде Инглеској она иста права и повластице, која би дао ма каквој другој држави;

5. Сви царски комесари, који имају какву год власт и који живе у Китају и Тибету, морају бити Китајци, а никада странци.

Француска. Француска питања већ починио препресати питање о избору предсједника републике, који у идућој години предстоји. Пошто ће већ у овој години бити општи избори депутата, а допуњавајући у сенату, сасијем је природно, што се све партије спремају за предстојећу изборну борбу. Судећи по свијема знањима, г. Думе није намјеран поново се кандидовати за нову седмогодишњу влада вину; он је, шта више, говорио једном од својих блиских другова, да сматра своју политичку улогу као свршену, јер с болем на души види, да је земља охладњела према њему и не сматра га више за довољно ревностна републиканца. Од свијех кандидата на предједничко мјесто, изгледа да ће најбоље успјети г. Думе, садањи предсједник скупштине и бивши гувернер Индо-Китаја. Тек што се је повратио у Француску почели су му приписивати славољубиве планове, који се без сумње могу остварити, јер има много пријатаца у парламенту. У осталом, његов се избор за сад не може рачунати као сигуран, јер није још успио да добије већину гласова у будућој народној скупштини. Осим Думе јавља се као обављан кандидат и бивши предједник палате, *Брисон*.

Ратификација мира. Секретар руске дипломатске мисије Е. А. Плансон доставио је у Петроград оригинале текстове уговора о миру и дјеловоднике портсмутске конференције, а 8. септембра предати су графу Ламардфу, да их овај уручи Цару.

добра свјетске историје националност је имала огроман утицај на државу и политику. Осјећање националног јединства и тежња к самосталном животу одушевљавали су старе Јелине у њиховој борби с Персијанцима. Стари Ђерманци борили су се с Римљанима за националну слободу. Националне противности учиниле су, те се је свјетска римска држава распала на Источну и Западну царевину. У распаду франачке монархије и раздиоби Француске од Њемачке велику је улогу играла разлика романског и ђерманског говора. Тако исто и у средњем вијеку јасно избијају на површину националне пртивуположности. Али *принципи националности, као рјешавајући државни принципи*, истакнут је тек у наше дане... Ни епоха револуције, ни период реставрације нијесу признали национално начело као начело државно. Данас пак, напрогив, историја држава одсудно се условљава и одређује националном самосвијељу. Наука, нарочито њемачка и италијанска, још је раније истакла националну идеју и објаснила њене политичке захтјеве. Али политичари почели су се тек од четрдесетих година посивати на то, да народи имају *природно право* на самосталан државни живот и развитак. Покренуле су се националне тежње и у масама, те се стало тражити да се те тежње задовоље не само у смислу литературном, него и у смислу политичком. Народи су стали тежити да заснују *своје народне државе* и да се групишу у једно. Пробуђење националне идеје пријетило је распадом читавоме средњевјековном државном систему. Све државе биле су тијем, мање или више, на основа потресене,

Стварна измјена ратификација извршиће се при нормалном току ствари одмах по повратку јапанских изасланика у Токију, и то шљедешим редом: руска влада ће преко француског посланика при јапанском двору извјестити Јапан о свршеној ратификацији; Јапан ће пак обавијестити Русију преко посланика Савезних Држава у Петрограду, који се рачуна и као представник Јапана. Измјена ратификација биће телеграфично; послје тога ће уговор о миру ступити на снагу. Доцније извршиће се у Вашингтону свечани акт уручења представницима Русије и Јапана примјерака уговора, који ће бити и типисани од стране владалаца обје државе.

Међународни парламент. За мале државе је од интереса приједлог, који је учинио Бартолд, амерички изасланик на међународном парламентарном конгресу, који је прије неколико дана закључио своје еједине. Бартолд се заузео да оствари идеју о једном међународном парламенту. Цио овај приједлог изгледа врло практичан и извјесно је, да ће га каква нова конференција мира сасвијем обавиљко узети у поступак. Кад би он био остварен у више или мање блиској будућности, онда би се створио један снажан организам, који би могао с великим успјехом да предуспређује сукобе између цивилизованих народа. Бартолд је приједлог прожет једним скроз либералним духом. Овај би међународни парламент био састављен из два дома: у првом дому, или Сенату, сваки би народ имао по два представника, тако да би ту мале државе биле на потпуно равнотози с великим; у другом дому пак, сваки би народ имао представничтво сразмјерно његовој међународној трговини. Војна снага, која је сада основна сваке акције великих држава, била би потиснута у назад и утицај народа не би био више сразмјеран њиховој снази, простору њихових територија или броју њихових поданика, него њиховој производној снази. То би донело био један огроман корак на путу истинскога напретка. Усвијање овога начела отворило би једну нову еру производње, јер ма који народ само би тако могао имати утицаја у томе међународном парламенту, ако би развио све своје напоре, да увећа своју производну снагу, да заузме једно часно мјесто у међународној трговини, која је истински циоде економске животне снаге народа.

То је заиста једна велика и лијепна замисао, која заслужује најобавиљнију пажњу свијех људи, које занима будућност образованих народа, и надати се, да ће се државе инспирисати племенитом иницијативом америчкога изасланика на парламентарној конференцији.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(78 годишњица Лав Толстоја). Како јављају „Рускија Вједомости“ претпознате негде прославио је Лав Толстој на свом имању у Јасној Пољани свој 78 рођендан у кругу своје родбине и пријатеља. Тога дана примио је Толстој безброј честитака из Русије и иностранства, нарочито је примио много депеша од разних социјалистичких друштава из Француске и Италије. Једна депутација из његовог изборног округа понудила му је том приликом посланичку кандидатуру за Государствену Думу, но он се није примио кандидатуру. „Кандидујте млађе и свјескије“ — одгово-

јер су различити народи, који су улазили у њихов састав, тежили к самосталности. Нове државе, као прије Италија и Њемачка, постале су на темељу националне мисли, која је скупила у једно државно тијело раздробљене дјелове једнога народа. *Мож те националне тежње не да се порећу“*...

Догађаји који су слиједили од Блунчлија до данас, не само да нијесу опровргли све његове ријечи, него су их у многоме потврдили.

„Док људи — говори Емил де Лавле — живе у незнању и сирмапшани, привезани за браду, крју за другога обрађују, нико се, па ни сами управници, не обзиру на то, каквим они језиком говоре. Ти исти људи не бацају погледе преко свога рђењог села и не знаду, да ли и друга села говоре њиховијем говором, јесу ли једнога поријекла с њима и имају ли исте обичаје и исту судбину. У томе стању не опажа се ни знака националног осјећања. Но мало по мало, почну се отварати школе; земљорадници и занатлије науче се писму и рачуну и сазнаду о границама држава и њиховом становништву. У томе се појави какав год ентузијазам, који се завесе народним језиком који је до јуче презирали, па га обраци и пише на њему пјесме или издаје листове. Листови се читају, а крилата пјесма прелијета свуда и народ је слуша са заносом. Јер му је из срца ишчупана. Та му пјесма прича о његовим мукама, о прошлости, о слави његових предка, о изгубљеној некадашњој моћи и о величини, која га очекује у будућности. Народ при томе сазна, да он припада великом племену, које бро-

рио је свиједи старац с Јасне Пољне — „ја сам изнемогао за политичку борбу.“

(Тридесетогодишњица пчеларскога рада професора Јована Живановића) Ове године навршило се је 30 година, како је вриједни и издалеко познати филолог Јован Живановић, професор Велике Српске Гимназије у Карловцима, ударио темељ својему пчелињаку, а тајем и рационалном пчеларству код Срба. Поводом тога „Праведник“ пише о њему ово:

Оне вриједне пчеле, које су први пут својом чаробном звуком испуњивале и оживјеле воћњак професора Живановића, задахнуле су животом српско пчеларство и биле су ијесички сретнији дана и боље будућности наше у пчеларству. Те исте вриједне пчеле својом умилном пјесмом запиле су осјетљиво срце и племениту душу и дотле већ познате привредне пчеле карловачке гимназије Јована Живановића, и Живановић пригрли и завоље вриједну и корисну пчелу са овом жарком љубави, којом пчела грли и љуби мирисаво цвијеће. С једне стране та велика љубав његова настрам пчеле, а с друге стране још већа љубав према своје народу, о којој је срећи свагда мислио, нагна га да, поред своје тешке професорске службе у гимназији и богословији и поред својих филозофских радова, отпочне са пчелињом вриједноћом да проучава и живот тога највриједнијег створа на овоме свијету. Па као што пчела међу милијунима цвјетова зна да изабере оне, који су за њу од користи, тако се и Живановић у огромној старој пчеларској књижевности умно да нађе и да поцрпи све оно, што је за наше пчеларске прилике корисно, добро и потребно. Срећа је велика за српски пчеларски свијет, што се трезвени и бодри дух Живановића латио, да га научи рационално пчеларити. Ко зна, колика је огромна страна пчеларска књижевност — нарочито њемачка — тај мора признати, да је Живановићу требало велике трезвости и испитивалачкога дара, да се лаје у мору стране пчеларске књижевности. Само великој Живановићевој интелигенцији и дару за проучавање пчелињег живота и наших пчеларских прилика можемо захвалити, што рационално пчеларство наше стоји данас на висини са рационалним пчеларством осталих културних народа. Што Србин данас рационално пчелари, има да захвали томе, што је Живановић преко својих ученика и сиљних књижевних радова пружио пчеларима здраву науку, која је учврћена и пречишћена богатим искуством и сиљном праксом.

Све што имамо дакле на пчеларскоме пољу, све је то стечено истрајним и племенитим радом професора Живановића. Што српски пчелари имају своју Српску Пчеларску Задругу, заслуга је у првом реду професора Живановића. Што Србин пчелари има свој крајни лист „Српски Пчелар“, који стоји на висини најбољих страних пчеларских листова и већ девет година га поучава, како се рационално пчелари, има да захвали професору Живановићу. Што српски народ има у својим свештеницима уједно и добре пчеларске учитеље, од којих га многи живом ријечи, а неки и пером уче, како се успјешно пчелари, опет нека се у првом реду захвали професору Живановићу. Па кад је тако, ускликнемо сви: Нека је слава и хвала, приликом тридесетогодишњице пчеларскога рада, српскоме Ђераону — професору Јовану Живановићу!

ји на стотине хиљада, па и на милијоне синова. Кад би били уједињени, они би били снажни, слободни, богати и други би се бојали од њих. Па зашто и они не би имали мјеста под Ђожјим сунцем, зашто не би они имали своју независну земљу? Појаве се књижевници и свештеници, који потпомажу и распаљују те тежње и — цијела је националност већ на погама!“

Ово је процес буђења и сазријевања националног осјећања. Ако потражимо примјера у историји, видјећемо, да се код свијех народа, Италијанаца, Флана, Чеха, Румуна и др., вршило и врши исти процес, што га је у горњим ријечима изнио белгијски научењак и мислалац. Тај процес, на који човјека и сама природа упућује и који се и кратко и лијепо исказати може у оној нашој народној изреци: „свака тица своје јату“, већ је код многијех народа у главноме завршен. код некијех се завршује, а код некијех се тек отпочиње. Но бива да се тај процес парализује у самом почетку било каквим јачим утицајем са стране, било крајњим неморалом онијех, који се као народни вође истичу, па било да је тај неморал наврнут, или да је самоникао. Нећемо погађати у коме се од тих стадијума налази данас развитак наше српске народне ствари и народне самосвијести. Нећемо ни дао Бог да речемо, да се налази у потоњему, а и како би, кад се свуда и из свега гласа виче: „Само слга Србина спасава!“ — Ваљда нијесу те ријечи склопљене, да буду — пушта иронија. —

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Наше уживање — отров.

Многи ће се чудити овоме наслову; али одмах ће се увјерити, да није ни најмање оштар.

Човек је по својој природи наклон да тражи себи разна уживања. Једни уживају у пјесми, свирци и бучној забави; други опет у дупљеном, интелектуалном раду. Неизмјерна већина, жалибоже, води више ону прву забаву, и то нарочито ону, која имаде врло мало добрих страна.

Данас се не могу замислити уживања те врсте, или боље да кажем, не могу се замислити те забаве, ако ту нема алкохола: вина, бира, ракије и много других, сличних напитака.

Па зар је то отров?

Јест! — То је отров душе, тијела, садашњости и будућности.

Шта је то алкохол? Назив је тај узет из арапског језика од ријечи „ал“ и „кохол“, што значи „фини прамак“, који је састављен од сулфурног антимона. На Истоку мастиле су жено њиме кошу. Касније, добише тај наслов сви производи дестилације шећерних отоцина.

Ђегова кратка дефиниција биће: алкохол је она „жестина“, „шпиритус“, „трујући дух“, што га налазимо у свим пићима редом. То је она жестина, која развесељује, омамљује и опија човјека.

Када жестока пића развесељују човјека, када га она окрјепљују и када га јачају, онда је глумо захтијевати, да се он тога одрекне. Тим више, веће неки, када нам је добро познато, да је човјеку апсолутно нужна веселост.

Не, нико не брани човјеку ону веселост, која долази из срца и душе, које је он свијестан, а према томе и осјећа њезино право уживање. Али свако мора бити против оне алкохолне веселости, која је несвјесна, и која се јавља у форми животињских страсти. Правим весељем управља разум, док овим другим — лудило.

Права је веселост здрава и трајна; алкохолна — болесна и кратког вијека. Алкохол дефинитивно дегенерише организам, макар и полагано, и то не само опу, него, по наслједству, и дјеци, па и далеком нараштају.

Он раширује дјелове стомака, који се ушљед тога слабе, те постају неспособни за дигестију, варење хране. Он проузрокује болести срца (дупање срца), а најштетније дјелује на мозак.

Ово најбоље доказује статистика умоболних и лудих.

Питао сам неке раднике, зашто пију ракију, а они ми одговореше, да их она грије и јача.

Истина је, он осјећа неку топлину, која се јавља само на површини тијела. Но то је субјективно осјећање топлине, јер се је реална топлина, у ствари умањила. Алкохол рашира крвне жиле на површини коже, те је ту направи већа количина крви, која је брзо отишла натраг. Она је ушљед неправилног тока најурила на срце те данас мало, сутра мало, стала га кварити и давати му неправилно куцање.

Руски су доктори добро констатирали, да алкохол не грије, па је руској војсци забрањено пити ракију за вријеме марша по зими.

О јачању алкохолом нема ни говора. Он само моментално узбуди живце, те неку привидну јачину даје тијелу, али за час настаје тремост и суморност. Из тога проишљају, да алкохол није хранљив. Алкохол је отров, јер квари организам — нарочито стомак (дроб), квари и убија мождане.

Ако сада узмемо у обзир све оно, што човјек може учинити у пијанству, онда долазимо до закључка, да је то наше уживање — отров и пропаст!

Здравље, интелигенција, морал и религија подложу демону пијанчења.

Алкохол највише тропише у алкалима, гдје се гушимо димом и заражавамо, разним баццилама који нају, повољно земљиште на алкохолом раздраженим плућима.

Науцимо се провидити дане у тој атмосфери, па нам је кућни живот десета брига.

Забрањавало на рад, који се данас више него никада од нас тражи, јер нас на то нуди и натјецаче других народа збо, — на дужности, које нас човјеком чине.

Непрегледне су оне скале болести, које се страхотито ређају због пијанства.

Ради кривих појмова о алкохолу, не пију га код нас само одрасли, него се њиме трују и нејака дјечка. Имао сам прилике видјети код једне одачне породице, да се петогодишњем дјетету свакога оброка даје једна чаша вина. На моју примједбу одговори ми отац, „интелигентан“ човјек, да је дијете слабо, те да га треба мало јачати! Имале и такових родитеља, који уживају гледајући своје дијете пијано: допада им се његово бунцање!

Све да су и природна вина, не може се вино препоручити за прекомерно уживање. Енологијата не учи нас данас о рационалном обрађивању лозе, него нас, жалибоже, упознаје са саставцима, који су добри за фабрицирање вина.

Алкохолитета, пијанац, почиње са даким пићима (меким), па их онда ређа до абсинта или цијан кадија!

„Од куда то?“ пита себе пијаница, када га ненадно заболи глава, мучи га у прима, грлу, или га ужасни грчеви муче у дробу. Он нема појма, да је свеју крива ракија или вино, него се онда још њиме лијечи, па и овдрави — у гробу. Ова је прудрасуда загладала нашом нижем класом, јер када год имаду тежи рад, они пију жестока пића.

Генерал Х. Сент Клер Девел пише: Употреба спиритуозних пића руши дисциплину. Ако ракија грије, то она раздражује „храбри“ војника само за вријеме. Доказано је, да су овакви војници мало вриједни, јер их алкохол на брзо чини тремим, туробним и неваљалима, па они обично највише вичу „бјежимо“!

Тријезан човјек! Види га: он скоро увијек ради, брине се о себи и другима, љуби своју породицу, врши савјесно своје друштвене и државничке дужности.

Мале угодности задовољење његове чедне жеље. Он избјегава неваљалиштине, свако га поштује, а што је најглавније: он је физички и морално здрав, те и задовољан.

Али погледајте онога што је грчевито стискао чашу. Он управо презире и багавелише тријезна човјека, јер олажа ону колосалну диференцију између себе и њега, што би... али не може: он је постао пијаница обачајем.

Он не мари више за поштовање, те га ни савјет најбољих пријатеља не може више поправити.

Тешко је невести сва она зла, која од неумјерености у пићу произлазе. Алкохол је потоњи ударац моралу и вјери — рекао је један америкашки држављанин (сенатор).

Алкохол нам даје слиједећу категорију несретника: сина глупа, идијота — ода неморална и бездушна — тиранина супруга — неспособног чиновника — пропалог генија — закопаног уметника — неваљалог поданика — немарну жену; индивидуе, које највише трују људско друштво, те које налазимо у лудницама, тамницама и т. д. Пијанство је дакле узрок многих болести, које прелазе на даљу генерацију. Оно убија интелигенцију, слаби памћење, руши здравље, морал и религију.

Жаљемо сву ону дјецу, чији родитељи спадају у ту категорију. У свим државама гдје се много пију жестока пића, велики је број дјеце која рано умиру. Статистика говори:

Нелатин каже: „Пијаница доводи своју дјецу до свих могућих болести, мишерије, неморала и безвјерства“.

Учинци алкохола страшни су: дјеца трпе за грјех својих родитеља. У потомству пијанице колико имаде дјеце скрофулозне, туберкулозне, паралитичне, епилептичне! Дијете већ у заметку своје носи клицу разних болести.

Када узмемо у обзир те страхоте тога људског душманства, па и ако још није код нас — фала Богу! — јако уквяти коријена, дужност је сваког пријатеља нашега народа, да народ у томе упути и савјетује.

Треба зло у заметку уништити. Данас може више користити савјет, упућство и опште утицаја алкохола, него ли последије и антиалкохолна друштва.

Никшић.

Маленица.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 23. септембра.

(† Видосава Јанковић). У понедељник, 19. о. м., у два сата изјутра, преминула је овдје, на Цетињу, *Видосава Јанковић* рђена *Диковић* у најљепшем цицјету младости, у 24-ој години живота.

Покојница је унука чувсног греховског војводе пок. Лита Диковића. Родила се је на Грахову и још као дијете остала сироче без оца. Васпитавала се је у Дјевојачком Институту Царице Марије на Цетињу. Године 1900. ступила је у брак с г. *Николом Јанковићем*, поручиком наше *Стојеђе Вјесе*, а првине године и муж јој и она преселили су се у Србију. Прешле зиме почела је побалијевати и пошто је болест све јачег маха заузимала, упути се, по љекарском савјету, у Црну Гору, с да би јој родни ваздух помогао. Али све је било узалудно, — тешка болест брзо је прекратила њене млађане дане.

Покојну *Видосаву* красиле су све врлине једне добре и племените женске, те је и оставила најљепше успомене, како међу другарицама, са којима се васпитавала, тако и у ширем кругу, као жена. Сарањена је у уторник, 20. о. м., на цетињском гробљу.

Покојница је оставила последије себе ожаљаног мужа и малог синчића, којима изјављујемо наше искрено саучеће, а доброј покојници нека Бог дарује царство небесно и вјечни покој.

Важно за оне, који имају куће на Цетињу. Како ће се довршењем великог резервоара за воду на Заграбљу Цетиње потпуно снабдјети одличном изворском водом, то Управа Општине вароши Цетиња допушта сваком на Цетињу, да може воду из водовода увести у своју кућу, што су већ неки грађани и учинили.

Спровођење воде је мислила Управа Општинска сама — на рачун сопственика — извршити, да би појединци тај рад мање стао и био солиднији, те је раније и објављено, да се пријаве они који би жељели воду у куће спровести; али их се до сад пријавило само мали број, да Управа Општинска, у очекивању да се и други пријаве, још није могла учинити поручбину за овај посао потребног материјала, те и позива поново све оне, који би жељели спровести воду у куће, а нијесу се до сад за то пријавили. Да јој се пријави што прије.

Општинској Управи би најмилије било, да појединци сами изврше спровођење воде, на што ће и остати, ако се не би више њих пријавило, да то Општина задјелнички за све изврши.

(Француски туристи). Прекјуче је стигло на Цетиње 105 француских путника, који су се, иза кратког бављења овдје, опет повратили у Котор, гдје су се одмах напустили на свој нарочити параход и отпловили за Италију.

(Нагла промјена времена). Последије јаким љетњим врућинама настале су код нас упорне јесење кише, које никако неће да престану. Прекјуче пак пао је по планинским врховима и узвишењима мјестима и прва овогодишњи снијег, који је проуароковао небичну у ово доба године студен.

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“

ПЕТРОГРАД, 18 септембра. — „Вјестник“ јавља: да је Цар дао Вите-у титулу грофа.

БЕЧ, 18 септембра. — Цар је примио у аудијенцију председника угарских магната, Чакија који му је изложио своје мишљење о ситуацији, а затим се повратио на своје имање у Цапедзон.

ПARIЗ, 18 септембра. — Ријешено је да скупштина отпочне рад 17 октобра.

БЕРЛИН, 18 септембра. — Цар Вилхелм је лично предао Вите-у велики крст Црвеног Орла.

БАДЕН-БАДЕН, 18 септем. — Разговори између Билова и Титонија трајали су до мрачелг мрака.

ПЕТРОГРАД, 18 септембра. — Цар Никола упутио је Вите-у телеграм, којим му честита повратак из Вашингтона последије тако сјајно извршене мисије, која је била од највише државне вриједности и позвао га је, да га посјети на „Полариној Звијезди“.

БЈОРКЕСУНД, 19 септембра. — У петак је присио Вите на царски јакт „Поларну Звијезду“. Цар га је дочекао и по пријему рапорта дао му грофску титулу и за вријеме ручка наздравио му. Вите је отпутовао сјутрадан.

ПЕТРОГРАД, 18 септембра. — У Висланским провинцијама констатирано је, од 8 до 14 септембра, 47 случаја колере.

БАДЕН БАДЕН, 19 септем. — Титони је отпутовао јутрос.

ОДЕСА, 19 септембра. — Тијело Кондратенково дочекао је од стране генералитета, свијех власти и грађанства. Сандук је претрпан вијенцима сребрним, положеним од Манџурске војске, Лињевића, Стеселиа, Општине Одеске и других многих вароши. Тијело ће бити пренијето у Петроград у прагњи почасне страже, састављене од Портгатурских бораца; Цар ће присуствовати погребу.

АТИНА, 19 септембра. — Хавазова агенција јавља, да равлови који су навели Грчку да нареди своје посланику да остави Букурешт јесу слиједећи: насилно заузимање грчких магазина; гоњење поданика грчких

у Румунији; увреда која је навијета грчкој застави у Бурђеву; проферирање без разлога грчких поданика и забрана грчког листа „Патрија“, а такође и манифестације, на којима су држати увредљиви говори против владе и народа грчког. Влада је Грчка тражила, да се казне чиновници и полицајски часници, који су ва то одговорни и да се нападачи предају суду; влада румунска није ни одговорила на двије тачке, а што се тиче повреде заставе, најавила је, да жали, али да не може сматрати да су то криви чиновници полицаје. Пошто дакле није Грчка добила ни каквога задовољења, тада је посланик извјестиво владу румунску, да напушта Букурешт, а затијем је, послаје неколико дана, и румунски посланик отишао из Атине.

ПЕТРОГРАД, 19 септембра. — Цар са породицом приспјео је у Петерхоф.

ТОКИЈО, 19 септембра. — У војничким радионицама у Хиросими појавио се пожар и уништио двадесет зграда. Истрага је поведена.

ЦАРИГРАД, 20 септембра. — Према повјерљивим извјештајима 300 уставака српских, помогнутих мјесним властима у Врању, спремају се да упадну у Стару Србију.

ВАРШАВА, 20 септембра. — „Варшавски Дневник“ јавља, да је једна мала оружана чета повијела из фабрике гвожђа у Островици цио депозит динамита.

ПЕТРОГРАД, 20 септембра. — Царским указом даје се Вите-у грофство у награду за учињене услуге пријестолу и отаџбини и као знак највишег Царевог благовољења.

БУКУРЕШТ, 20 септембра. — „Румунска агенција“ доноси, да се чете грчке скупљају на самом грчком земљишту и да влада грчка не предузима ништа да спречи њихово упадање.

БЕЧ, 21 септембра. — Цар је примио у аудијенцији министре угарске Фејерварија и Кристофилаија, који су још остали у Бечу.

БУДИМПЕШТА, 21 септем. — На збору свијех удруженијех партија доведена је одлука, којом се одобрава држање ових шефова, које је Цар примио 10 септембра, изјављујући, да се не може усвојити устав кабинета под условима, које је круна предложила. Протестира се, да ревизија компромиса од 1867 буде зависила од одлуке аустријских партија, као и да се парламенат одлаже.

БИОГРАД, 21 септембра. — Влада је примила позив Цара руског да учествује на Хашкој конференцији мира.

ПЕТРОГРАД, 21 септембра. — „Вјесник“ доноси царску наредбу од 17. септембра о мјерима које се имају одмах предузети о избору за Думу. „Правитељствени Вјестник“ доноси правила за избор у Думу.

ТИФЛИС, 21 септембра. — Листови доноси, да је у депозиту парабродског друштва батумског нађено 12 капета са пушкама, муницијом и револверима.

БЕЧ, 22 септембра. — Цар је примио Фејерварија у аудијенцији, која је трајала 3 сата и на којој је присуствовао и Голуховски. Није довијета никаква одлука. У скупуштини при расправи владине изјаве гроф Штерабург, будући је био непрестано прекидан за вријеме свога говора од стране посланика Волфа, дохвати чашу с водом и удари Волфа у прси, на што је настала велика граја. Сједница је била прекинута. Кад се певано сједница отворила Штерабург се извињо скупуштини, али је рекао, да се мора тако поступати с људима који хоће да страше у скупуштини. Настала је нова ларма и сједница је затворена.

ПАРИЗ, 22 септембра. — Листови доноси разговор са Биловом. Биллов је изјавио да споразум о Мароку показује, да Француска води справу Немачке поштено политички,

што се највише има захвалити Рувје-у. Машљена је, да ће Мароку помоћи аблужењу Немачке и Француске. Немачка неће спречавати ширење француских насеобина, али и Француска мора поштовати интересе и достојанство Немачке.

ТОКИЈО, 22 септембра. — Царски савјет усвојио је уговор мира. **БЕРЛИН**, 22 септембра. — Потоних дана није било ни једног случаја колере.

БИОГРАД, 23 септ. — Скупштина је савата за 1 октобар у обичан сазив.

ПЕТРОГРАД, 23 септ. — Јављају из Москве да је на универзитетском скупу ријешено да се привремено универзитет затвори.

ПАРИЗ, 23 септ. — Француска је признала Немачкој право, да може саградити свој пристан у Тангеру.

ПЕТРОГРАД, 23 септ. — 20. септембра били су у Пољској девет случајева колере; Забајкаљу пријети куга.

ТОКИЈО, 23 септ. — Државни дуг јапански, послје повратка војске, износиће 2500 милијуна.

БЕРЛИН, 24 сеп. — Ових дана била су у Прусији два случаја колере.

БИОГРАД, 24 сеп. — Посланик краљевине Србије у Петрограду. Новаковић, по сопственој жељи ослобођен је од дужности. Говори се, да ће га замијенити Пашић.

ЦАРИГРАД, 24 сеп. — Епископ јерменско-григоријански у Скутари на Босфору и један протопоп затворени су. Порта је опуномоћила ђенералног инспектора, да пави на грчког митрополита у Битољу, пошто је дознао, да он подржава везе са грчким усташким четатама.

НАЗНАЊЕ.

Шањање новаца и вриједности у простим или препорученим писмима забрањено је, како у међународној тако и у унутрашњој поштанској служби у Црној Гори.

У случају изгуба препорученог писма, пошта даје пошљаоцу накнаду од 50 франака за међународну службу а 25 фр за унутрашњу, и то изузимајући случај неодољиве силе. Попшљаца има права рекламације за годину дана од дана предаје, послје тога губи свако право.

За пошљање новаца у банкарнотама или банкарским вриједностима постоје новчана писма са означеном вриједношћу; за пошљање оваквих писма (lettre de valeur) пошљаца плаћа више такоу него за просто препоручено писмо, а, у случају изгуба, даје се пошљаоцу истина накнада стварне вриједности, сем случаја неодољиве силе.

Поштанско-Телеграфском Одјељењу долазе често жалбе за изгубљени новац или чек из простог или препорученог писма; овакви случајеви умножили су се особито у потоње вријеме од кад црногорци, који су на радњи у Америци, шаљу оваквим путем новца својим кућама.

Поштанско Телеграфско Одјељење у будуће неће давати никаквог пледства оваквим потраживањима.

Број 4108.

Цетиње, 18. августа 1905.

Из канцеларије Поштанско Телеграфског Одјељења Књ. Министарства Финансија 6—6

Службене објаве.

СТЈЕЧАЈ.

У смислу рјешења Књ. Обл. Суда на Цетињу од 12. окт. к бр. 1291—IV—1905.—284, отворен је стечај над имовином Мргуа Ст. Маретића из Бокова, ушљед чега се позивају сви његови дужитељи да се до 1. новембра о. г. год. пријаве капетанском суду на Цеклин са својим потраживањима поткријељеним односним исправама.

Послје реченог дана ничије се потраживање неће усвојити.

К броју 1291.

10—1905—284.

Цетиње, 12. септембра 1905. г.

Из канц. Књ. Обласног Суда.

Р. 78. Бр. 222 2—2

О Г Л А С.

Пошто се на пошљедњим роковима првог инканта није пријавило купаца за непокретност Стева Дракића, из Заљева, то ће се продаја извршити 15 марта 1906. године.

Вићи оглас у прилогу 25. броја „Гл. Црногорца“ ове године.

Број 380. 74.—1905.

У Бару, дана 15. септембра 1905.

Из канц. капетанског суда.

Р. 50 Бр. 231 1—1

О Г Л А С.

Јавна продаја непокретности Васа Петровића из Поља, извршиће се 20. септембра о. г.

Вићи оглас у прилогу 26. и 33. броја „Гл. Црногорца“.

Број 397.

У Пољима, 15. септембра 1905. г.

Кап. Сава Азђељић.

Р. 34 Бр. 232 1—1

О Г Л А С.

Јавна продаја непокретности Стефа Мјинића из Колашина, извршиће се дана 1. марта 1906. године, у 9 сати прије подне.

Вићи оглас у прилогу 23. броја „Гл. Црногорца“.

Број 780. ex 1905.

IV.—1901.—189.

Колашин, 10. септембра 1905. г.

Из канц. Обл. Суда.

Р. 44 Бр. 233 1—1

Приватне објаве.

П. п. Бр. 33 14—15

САМО У ОКУЛАРИЈУМ-У

Wien, I. Annagasse N. 1. Mezzanin (Ecke Kärntnerstrasse)

б. и. н.

безилатно прегледање очију и прописивање правих наочала дневно од 9 до 7 сати

под надзором очног лекара

г. др Поборског

цијена наочала разне врсте је од 3 круне на више.

П. п. Бр. 92 9—10

Потписана даје на јавно знање, да се је 1.ог Маја о. г. отворило публици

ЉЕКОВИТО КУПАЛИШТЕ

јодне — сумпорне и мрзле воде

у

РИЈЕЦИ ДУБРОВАЧКОЈ

(Мокошница)

Љековита вода извире на истом мјесту, гдје је саграђено купалиште, а анализована је од г. Е. Лудови-а, проф. на бечком универзитету, и пронађена је љековитом за ове болести: — Улоге (гута), вртње (роматика), кожне и сифилитичне болести, хроничне болести пробавних органа, болести на јетри и на слезенима и неврастеничне болести.

Завод је снабђен купелима помечуће љековите воде, на разне температуре, као што и купелима мрзле воде и купелима на пару, а све је то удешено према најмодернијим купалиштима. Осим тога за вод пружа болесницима удобнијех станова у самој агради и рестаураци.

Лећи на пару. Вентилациони. Питко вода навраћена са извора Ријеке. Анјемик у заводу. Тачна служба Купалиште је отворено кроз сву годину. Омнибус сваке ура креће из Дубровника у Батаховину, гдје болесника чека барка за пријезо. — За потање обавијести обратити се писмено

потписаноме, а бројавно на: „Thermotherapie Ombla Ragusa.“

Управа Љековитог Купалишта јодне

— сумпорне и мрзле воде у

Ријеци Дубровачкој.

П. п. Бр 57 14—15

ПИРОТЕХНИК

АНДРИЈА ВАНДАЛОВИЋ у Спљету (Далмација)

Израђује сваковрне уметне ватре. Подузиће читаве расвјете цркава и декорирање црквених pročела.

Велико складиште разних расвјетних предмета за велике багљаде и друге свезаности.

— Цијене са свим умјерене. —

Не боји се утакмице. Солидна израда.

Цијеновнике шаљем на захтјев.

Р. 42 Бр. 141 1—6

Механичко-гвожђарска радионица

ПЕТРА ДРЕЦУНА

Цетиње

набавља, израђује поправља и намјешта све врсте шпорета, пећи, кољена, трумба и комина.

Моли за посјету

Петар Дрецуна.

Р. 24 Бр. 142 1—3

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Наша браћа Граховљани, који се налазе у Америци, из хришћанске побожности сјетили се наше новосаграђене цркве у Граховске Болосаве и послаше за исту сљедеће прилоге:

по 1 лиру енглеску: Стево С. Ковачевић, Новица М. Ковачевић, Живко Л. Ковачевић, Аким Г. Булавић, Петар С. Булавић, Сава М. Вуичић, Бошко Л. Вуичић, Бошко Р. Марковић, Тришко Р. Марковић, Петар М. Даковић, Митар Н. Даковић, Тришко Ј. Вујачић, Томо О. Вујачић, Ђорђе М. Вујачић; — по двије америкашке пече: Крсто С. Јанчић, Благоје Д. Вујачић, Петар Р. Вујачић, Спасоје М. Болковић, Никола Ј. Булавић.

Свима приложницима потписана општина изјављује топлу благодарност на овом братском сјећању и обилатом прилогу.

Грахово, 21. септембра 1905.

Општина

Ријечанско-Балосавска.

Р. 131. Бр. 143 1—1

Приликом ненадне смрти наше добре

КРСТИЊЕ,

рођена Каличић,

која се пресели у вјечност 13. септембра у педесет тој години живота, сматрамо за дужност изјавити тоглу благодарност — напишем пријатељима на искрена саучења и свијема, који нам покојнику испратили до вјечне куће.

Удцињ.

Ожаловљена породица

Новаковића.

Р. 44 Бр. 144 1—1

У превеликој тузи за мојом непрежаљеном јединицом кћерком

ВИДОСАВОМ,

која се послје дугог а тешког боловања, у цвијету младости, у двадесет и четвртој години пресели у вјечност, осјећам се обвезаном одати дужну благодарност свима онима, који су се ма којим начином и за вријеме боловања мило покојнице и у моменту моје највеће жалости трудили, да својим искреним саучењем олакшају моју жалост и ублаже неизмјерну бол за непрежаљеном покојницом. Особита благодарност начелнику института Софији Петровној Мертваго.

Цетиње, 23. септембра 1905.

За највише ожаловљена мајка

Стане уд. Ђаковић.

Р. 87 Бр. 145 1—1